

4/2008

KNIŽNÍ ZNAČKA

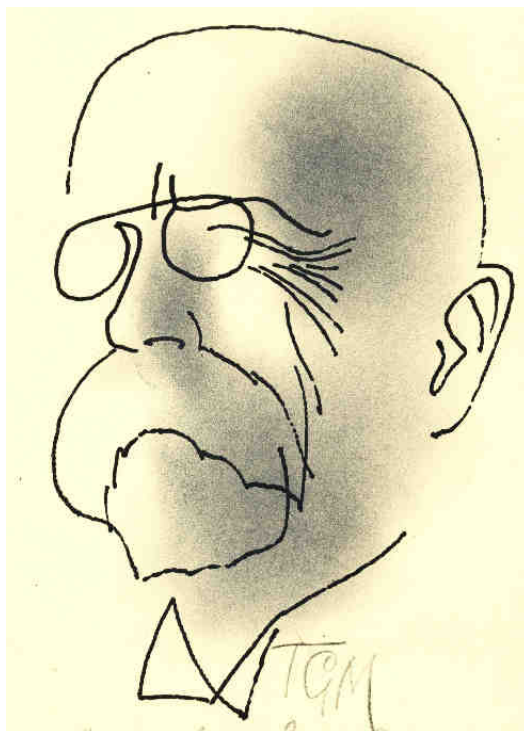
SPOLEK SBĚRATELŮ A PŘÁTEL EXLIBRIS

DEVADESÁTÁ VÝROČÍ

V letošním roce 2008 jsme oslavili devadesát let od vzniku Československé republiky a devadesát let od vzniku Čsl. spolku sběratelů a přátel exlibris. Oslavy státní byly reprezentativní, a účast prostých občanů rozpačitá. Oslavy SSPE byly skromné navenek, avšak vstřícné ke členům Spolku.

Byly uspořádány dvě výstavy k devadesátému výročí SSPE. První se konala v Plzni v budově Studijní a vědecké knihovny Plzeňského kraje (10. 4. až 9. 5. 2008) a druhá ve výstavní síni SČUG Hollar v Praze (2. 7. až 27. 7. 2008). Zatímco první výstava, připravená Janem Langhammerem, představila práce autorů exlibris z celého dlouhého období působení Spolku, druhá výstava představila nejen práce vybraných českých autorů, ale především práce zahraničních autorů v souladu s jejím názvem Současné evropské exlibris. Tuto druhou výstavu připravil Ing. Milan Humplík. V souvislosti s výročím byla vydána Spolkem publikace Současní tvůrci exlibris z okruhu SSPE, ve které bylo představeno 122 současných tvůrců exlibris, převážně členů SSPE nebo autorů se Spolkem spolupracujících. Vydání publikace bylo umožněno využitím finančních rezerv Spolku. Publikaci připravil k vydání Jan Langhammer ve spolupráci s autory. Devadesáté výročí Spolku bylo připomenuto v předchozím čísle Knižní značky a při zahájení výstavy XII. Triennale v Chrudimi.

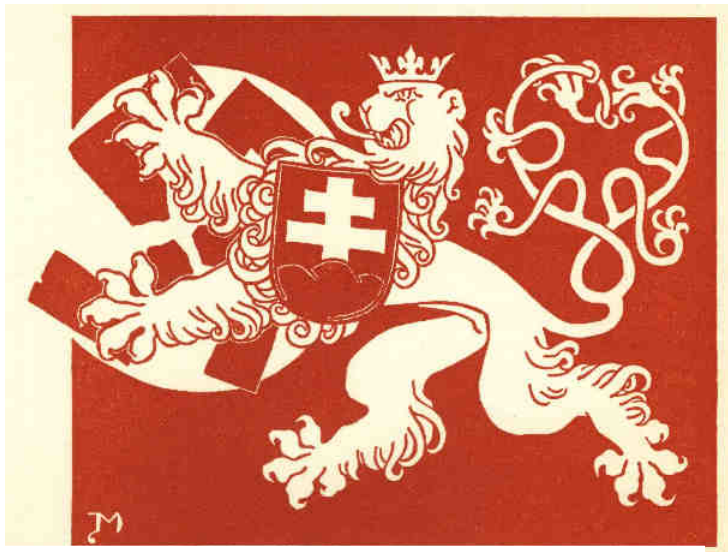
Je to málo? Snad ano. Připomeňme si, že pro budoucnost zůstane zachováno jen to, co bylo vytištěno nebo napsáno na takovou obyčejnou věc, jakou je pro nás dnes papír. Moderní média mají bohužel životnost kratší. Čteme-li si staré časopisy a sborníky SSPE, čerpáme z nich inspiraci pro další činnost Spolku a vyvstávají před

Jaroslav Šůra, S1+pastel, 2008

námi ze zapomnění autoři těchto článků, často i s jejich pozdějšími osudy spojenými s osudy Československa. Publikace Ing. Milana Humplíka *Osobnosti českého exlibris, sběratelé, organizátoři, publicisté, tiskaři*, vydaná SSPE v roce 2005, zaznamenala alespoň ty nejvýznamnější. Výtvarníci mají tu výhodu, že mohou žít věčně prostřednictvím svého grafického díla, často pečlivě uchovávaného sběrateli a institucemi.

Sbírání exlibris a grafiky přináší milovníkům umění jakýsi únik od reality do snu, podobně jako jiné zájmové činnosti. Při pročítání starých časopisů SSPE je někdy až zarážející, že neznamenávají někdy ani zásadní společenské zvraty. Jistě to není dáno apolitičností členů Spolku a autorů článků. V době 2. světové války a v následujícím období vlády komunistů to lze vysvětlit neustálou obavou před zákazem

Vojtěch Preissig, X3, 1939

vydávání spolkového časopisu a hrozbou zániku Spolku. Pouze v krátkých obdobích po 2. světové válce a po demokratické změně započaté v roce 1989 lze v časopisech SSPE nalézt články odrážející minulou dobu. Není to čtení radostné, když se zde dovídáme o utrpení a násilné smrti mnohých členů našeho Spolku a výtvarníků přičiněním okupantů a často jejich nohsledů Čechů. Zardoušení demokracie komunisty bylo „důstojným“ pokračováním předchozí nacistické nadvlády. Lidé ve své většině, chtějí-li přežít nebo se mít lépe, jsou přizpůsobiví vládnoucímu režimu. V Čechách snad více než kdekoliv na světě. Připomeňme si alespoň některé ty „nepřizpůsobivé“ občany, jejichž činnost souvisela také s exlibris.

Vojtěch Preissig (1873-1944), grafik, malíř a typograf, byl mimořádným vlastencem. Za 1. světové války vytvářel a tiskl v USA plakáty vyzývající k podpoře budoucího Československa peněžními sbírkami a nábořem dobrovolníků do legií. Plakáty jsou výjimečné svojí vysokou uměleckou kvalitou a působivostí. Po okupaci za 2. světové války se stal členem odbojové skupiny V boj. Vydával společně se svojí dcerou stejnojmenný časopis. Po prozrazení byla dcera Inka popravena v Drážďanech a V. Preissig byl uvězněn. Zemřel v koncentračním táboře v Dachau. Umělec byl připomenut rozsáhlou výstavou s názvem *Pro republiku* v Clam-Gallasově paláci v Praze konanou od 12. 9. do 28. 10. 2008. Preissigovo grafické a malířské dílo bylo vystaveno koncem roku 2004 a začátkem roku 2005 v jízdárně Pražského hradu.

Karel Jaroslav Obrátil (1866-1945), český vlastenec, Sokol, bibliofil, sběratel exlibris, sběratel erotické literatury a vydavatel *Kryptadií* zemřel ve vězeňské nemocnici na Pankráci 5. 4. 1945. Jeho knihovnu, obsahující rovněž erotickou literaturu, kterou sbíral, mu zabavilo v jeho bytě v Praze Na cibulce v roce 1941 gestapo. Ve stavu hraničícím s nepřičetností pak nadával na Hitlera a nacisty a vydával novoro-

čenky a exlibris s protinacistickým obsahem. 6. 3. 1945 byl gestapem zatčen, vyslý-
chán a mučen v Pečkárně. Josef Císařovský natočil o K. J. Obrátilovi v roce 2006 film
Červené střevíčky. Knihovna Národního muzea v Praze, která vlastní dochovanou
část Obrátilovy knihovny a část jeho grafické a fotografické sbírky, uspořádala v roce
2006 k jeho připomenutí výstavu v prostorách knihovny.

Jaromír Malý (1885-1955), doktor filozofie, ředitel knihovny Národního
shromáždění, písecký regionalista, redaktor exlibristických Sborníků, předseda SSPE
v letech 1938-1941, byl v letech 1939 až 1945 vězněn v nacistických koncentračních
táborech. Vydal vzpomínky Exlibris za ostatními dráty (1947).

Jan Žižka (1896-1945), legionář v Rusku, major čsl. armády, sběratel a funkci-
onář SSPE, padl za květnového povstání v Praze na konci 2. světové války. Redigo-
val spolkové publikace, psal články do Sborníku, Knižní značky a Zpráv, sestavoval
soutěže exlibris.

Jindřich Čadík (1891-1979), doktor filozofie, profesor klasické archeologie,
ředitel Uměleckoprůmyslového muzea v Plzni, byl pro od-
bojovou činnost zatčen nacisty a odsouzen v roce 1944
k trestu smrti. Do Plzně se šťastně vrátil několik dnů po
osvobození Plzně americkou armádou. Ředitelem muzea
byl do roku 1948. Po odchodu do důchodu byl v roce 1952
zatčen na základě vykonstruovaného obvinění z ilegální
práce a odsouzen na doživotí. Ve vězení strávil deset let.

Zásluhou dr. J. Čadíka se konala v Umělecko-
průmyslovém muzeu v roce 1926 výstava Krásné české
knihy a exlibris. Mimo odborných archeologických knih je
rovněž autorem monografií o Hugo Boettingerovi a Augus-
tinu Němejcovi a knihy vzpomínek Špachtle a paleta
úsměvná: Hrst veselých chviliek mezi umělci, kterou napsal
po návratu z komunistického vězení (Západočeské naklada-
telství, 1966).

A. Doležal, X2/3, 1935

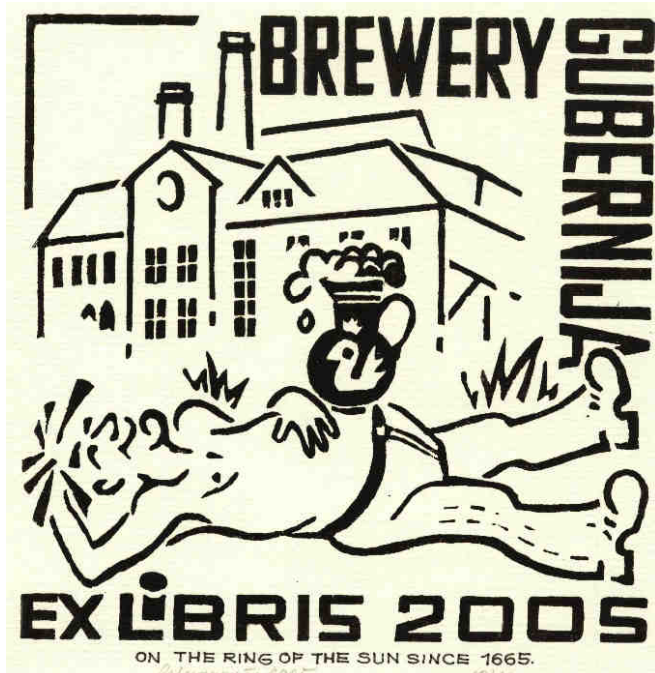
Nadšená sběratelská a přátelská setkání našich členů
na sjezdech, valných hromadách a výměnných dnech dávají
naději pro další život Spolku. Vyvrcholením vždy bývá
sjezd v Chrudimi, spojený s přehlídkou českých exlibris za
tři roky. Rovněž každoroční přehlídka exlibris v Hradci
Králové, výstavy a činnost členů SSPE v regionech jsou každoroční radostnou bilan-
cí.

Pracujme společně pro to, aby se činnost SSPE nezastavila, ale naopak pokračo-
vala úspěšně i v dalších letech. Mějme na paměti, co naši předchůdci pro Spolek
udělali za podmínek často nesrovnatelně horších, než v jakých žijeme v současnosti.
Hledejme mezi sebou schopné a obětavé pracovníky pro spolkovou činnost. Doposud
jsme jedním z největších exlibristických spolků a počet českých výtvarníků, kteří se
věnují tvorbě exlibris, je značný.

Jan Langhammer

HELENA CEJNAROVÁ – MALÍŘKA, GRAFIČKA

Helena Cejnarová, ačkoliv se v tomto roce dostala mezi jubilanty, se bránila všem oslavám a vyhýbala se všem okázalostem. Raději se věnovala práci a vzpomínkám na umělce, s kterými prožila léta svého bohatého uměleckého života. Její curriculum vitae bylo uveřejněno v Knižní značce 2/2005, proto si nyní zaznamenáme její názory a postřehy, které se týkají grafické tvorby a exlibris.

Helena Cejnarová, X3, 2005

éru. Zpočátku jsem zkoušela rýt do měděného plechu a někdy i do obyčejného papíru. Takto vzniklé tisky se však nedochovaly. Některé jsem rozdala a jiné už dávno zničil čas. Třebaže jsem zvládla i počítačovou grafiku, rychle sem ji opustila a vrátila jsem se ke klasickým technikám.“

Tvorba exlibris a další drobné grafiky se pro mě v době vážné nemoci mého manžela stala nutností. Nemohla jsem pracovat na velkých plátnech, a tak mi tato malá dílka pomohla odreagovat se od těžké reality. Tvořit grafiku mě stále baví a exlibris dělám s nadšením. Často plánovitě pro soutěže a výstavy v zahraničí, kde se pak stávají majetkem knihoven a galerií. Obdržela jsem řadu ocenění za účast. Pro malý počet výtisků jsou však tato exlibris pro české sběratele špatně dostupná. U nás pravidelně vystavuji v Galerii na mostě v Hradci Králové.“

Dodejme ještě, že Helena Cejnarová patří k několika málo výtvarníkům, kteří vynikajícím způsobem zvládli na prvý pohled jednoduchou techniku linorytu, která však ve skutečnosti v sobě skrývá úskalí omezené možnosti kresby a nutnosti zkratkovitého vyjádření myšlenky a rukopisu autora. Její linoryty vytvářené s náznakem

Měl jsem možnost autorku navštívit v jejím ateliéru a dozvěděl jsem se, že píše „vzpomínky“ a že bude nejlépe čerpat z tohoto materiálu. Odnal jsem si tedy k přečtení prvních čtyřicet stran rukopisu. Těším se, že bude pokračovat, protože píše zajímavě a pro mě je to i část mých vzpomínek na společné přátele a známé. Nechme tedy promluvit autorku:

„Grafikou jsem se zabývala na všech výtvarných školách a mám ji doposud ráda. Oblíbila jsem si zpočátku suchou jehlu, protože mi připomíná kresbu tužkou, kde je nutné si předem rozmyslet každou čárku. Dnes je pro mě zásadní a nejdůležitější technikou linoryt. Dá se dělat všude, bez náročného vybavení ateliéru.

úsměvu a někdy s trochou ironie patří v současnosti k těm nejlepším, které u nás v drobné grafice vznikají.

Zdeněk Konečný

Adresa autorky: Helena Cejnarová, Na Perštýně 592/19, 460 01 Liberec 1

ZBIGNIEW KUBECZKA

Exlibris Zbigniew Kubeczka vytváří kontrastem černé a bílé barvy. V době barevných tisků všeho, co jsi jen lze představit, působí jeho exlibris prostým, uklidňujícím dojmem. Harmonie zakletá v kresbě dává tušit, s jakou radostí a vroucím citem autor tato drobná mistrná dílka vytváří svojí nade vše oblíbenou technikou linorytu. U nás je jedním z nemnoha výtvarníků, který se nedal cestou, kdy exlibris nemůže již plnit svoji původní funkci pro označování vlastnictví knihy. Exlibris Z. Kubeczky jsou naopak pro vlepování do knih určena.

Majiteli exlibris jsou jeho přátelé, ale i známí lidé z kulturního a společenského života a různé významné instituce. Od roku 1964 jich vytvořil několik set a pravidelně je vystavuje v knihovnách a muzeích na Ostravsku a také často v Polsku. Rukopis autora je snadno rozeznatelný svojí půvabnou kresbou a dokonale přizpůsobeným písmem zakomponovaným do kresby. Autor nezapře svoji původní profesi stavebního technika, když častým motivem jeho exlibris jsou historické stavby. Symbolické vyjádření zájmů majitele exlibris a přírodní motivy jsou rovněž zpracovány jedinečným způsobem a s vlastní poetikou.

Zbigniew Kubeczka, narozený 19. 10. 1938 v Orlové, je polské národnosti. Vystudoval polské gymnázium v Orlové a stavební průmyslovku v Ostravě. Mimo své povolání stavebního technika se již od mládí zabývá výtvarnou tvorbou, reportážní a uměleckou fotografií, kolážemi, scénografií, plakáty a dalšími obory užité grafiky. Umělecké tvorbě věnoval více než čtyřicet let svého života a hlavní roli zde hrála tvorba exlibris.

Jeho přátelská a otevřená povaha je dobrým základem pro navazování vztahů s majiteli exlibris a s kurátory výstav. Je jedním z mála našich členů, kteří udržují pravidelný kontakt s výtvarníky a sběrateli z Polska. Řada jeho výstav u nás i v Polsku je toho dokladem. Kolekcemi svých exlibris se pravidelně zúčastňuje Triennale v Chrudimi a každoročních přehlídek exlibris v Hradci Králové. Za svá exlibris získal několik ocenění v Polsku a v Itálii. Zaujetí Z. Kubeczky pro tvorbu exlibris dá-

Zbigniew Kubeczka, X3, 2006

vá vzniknout stále novým a novým exlibris, která vždy překvapí neobvyklým zpracováním námětu, uzavřeným do kompaktního celku. Nemusíme se bát, že by pramen inspirace Zbigniewa Kubeczky vyschl.

Jan Langhammer

Adresa autora: Zbigniew Kubeczka, kpt. Jaroše 787, 735 14 Orlová 4.

EXLIBRIS A DROBNÁ GRAFIKA NA INTERNETU

Soudím, že každý, kdo se čerstvě seznámil s internetem a něco na něm hledá, si připadá trochu jako prospektor stojící na břehu zlatonosné říčky, který pomocí pánve přesívá množství hluchého písku, aby se dostal ke zlatému zrnku, ale přesto doufá, že teď už se na něho konečně zatřpytí latinka větší hmotnosti. Pokud ale nejste s tímto médiem sžiti, dá vám mnoho práce najít dobré informace.

Vždy, když získám do své sbírky nového autora, snažím se o něm doplnit si co nejvíce informací. Slouží mi k tomu nejčastěji katalogy výstav. Ale u mladších autorů takové materiály nemám. A potom musí nastoupit internetové, často dobrodružné hledání. Jak na to jdu já?

Když už hledáte určitého autora nebo název díla, doporučuji použít některý z vyhledávačů. Mně se také velmi osvědčil pro vyhledávání informací o autorech vyhledávač obrázků Google. Čili nejprve vyplním jméno autora, dám pokyn vyhledat a najdu alespoň jeden autorův obrázek, který je občas pro mne překvapením nebo lahůdkou a potom přes pod ním uvedenou adresu postoupím k informacím o autorovi.

Odtamtud se nejspíše dostanu na stránky galerií, které prezentují autory nám dobře známé z našich malých grafických formátů. Zpravidla na takové adrese najdete mimo nabízených grafických listů také krátkou charakteristiku autora, jeho výstavní činnost, ocenění v soutěžích, případně další informace. Taková adresa je například **www.hobbyforum.cz** – tam jsou uvedeni autoři K. Beneš, D. Benešová, H. Kisza, P. Melan a další, které si vyberete. Podobné adresy s dalšími autory jsou **www.gallery.cz** nebo **www.talent.cz**. Další skvělá adresa, prezentující ale pouze litografii, je **www.galerielipa.cz**. Tu doporučuji k prohlédnutí zejména těm, kteří se chtějí seznámit postupem tisku litografií, tam si v klidu můžete prohlédnout, jak autoři a tiskaři postupně kouzlí s barvami a jak jednotlivé barvy přibývají na tisku. Na této adrese najdete z našich notoricky známých autorů například J. Lípu (tiskaře a výtvarníka, který adresu zřídil), P. Ptáčka a K. Vítečkovou.

Další možnost je hledat přes katalogy nebo lexikony. Jeden takový je **http://katalog.cz/kultura/vytvarne_umeni/**; tam si vyvolte region nebo celou republiku, seřaďte dle abecedy (nenechte se odradit, že někteří jsou abecedně dle křestního) a zvolte malíře (grafika je tam pouze počítačová) – je jich tam přes 500, ale nenechte se odradit, že jsou to i malíři pokojů. Další zajímavá adresa je **www.sca-art.cz** (Společnost pro současné umění), kde je abecední lexikon autorů. Další podobné adresy jsou např. **www.talent.cz** nebo **www.inter-art.cz**.

Řada autorů už pochopila sílu tohoto media a zřídila si své internetové stránky. Ty přibývají každým dnem, a tak uvedu několik příkladů bez nároků na úplnost, aniž

bych musel uvádět, o koho jde: www.brazdaart.cz, www.hisek.cz,
www.manojlin.com, www.sobotavlastimil.wz.cz, www.volny.cz/bjirku/,
<http://cernos.blog.cz>.

Také náš Spolek má své stránky www.naturcuni.cz/el/. Škoda, že si někteří pořadatelé sběratelských akcí a výměnných dnů ještě nezvykli posílat doc. Josefu Chalupskému, který o stránky pečuje, zprávy o jejich konání pro uveřejnění na těchto stránkách. Řadu informací lze též nalézt na stránkách www.exlibrisweb.cz Ing. I. Boháče.

Nejen nákup, ale poučení můžeme hledat na stránkách prodejních galerií. Za mnohé uvedu komplexní informace o výstavách, autorech i o městě, které najdete na www.galerieart.cz, kde majitelé Světlana a Luboš Jelínkovi z Chrudimi ukazují, jak by se to mělo dělat. Tam můžete vždy vidět celou prezentovanou výstavu a v archivu všechny dosud pořádané i návštěvy v ateliérech. Galerie Sursum má na svých stránkách mnoho informací o Váchalovi – viz www.galleriesursum.cz nebo www.vachal.cz.

Nejen instituce a autoři mají své stránky na síti, ale i sběratelé. Přímo vzorové má olomoucký sběratel Pavel Vlček a to: www.magic-exlibris.webgarden.cz a pěkné jsou i stránky, u kterých netuším, či jsou, a to www.artgrafika.wz.cz nebo www.exlibris.sk.

Originální způsob sbírání, spojený se službou sběratelům formou soupisů exlibris jednotlivých autorů, si zvolil šenovský sběratel Stanislav Šereda na stránkách www.exlibris.applet.cz.

Když už po tom internetu brouzdáte, podívejte se také na nějaké prodejní grafické galerie, někdy tam lze objevit právě to, co ve vaší sbírce schází. Známa je pražská galerie Vltavín, která se grafice hodně věnuje a pořádá stálou internetovou aukci na stránkách www.auctians-art.cz. Internetová galerie dr.Viléma Stránského www.artbohemia.cz je plná pokladů drobné grafiky a také galerie nám dobře známého Ing. Gabriela Slanicaye mladšího www.dolmen.cz – zejména v části „levná grafika“ - může naplnit sběratelovo očekávání. Prostějovští vydavatelé a obchodníci, které též známe ze spolkových akcí, provozují stránky www.galerie2002.cz. Také člen našeho spolku Mgr. Klimeš – nyní z Jevíčka - provozuje stránky www.lukart.cz, kde prodává přímo nebo formou aukce řadu zajímavých položek. Neznám provozovatele stránek z Hodonína www.galerie-kaplicka.cz, ale sběratel exlibris by si tam určitě také vybral. Na těchto stránkách, které jsou často velmi obsáhlé, se můžete pohybovat rychle, pokud zadáte autora nebo námět, o který se zajímáte.

V poslední době se také rozšiřuje prodej a koupě nejrůznějších sbírkových předmětů pomocí internetových aukcí. Také jsem neodolal a vrhnul se do této sítě, ale výsledky nejsou zatím příliš uspokojivé. Grafika se dá prodat a koupit pomocí aukcí, např. na www.aukro.cz nebo www.odklepnu.cz - tam je určitá nabídka i určitá poptávka v oboru grafiky. Prohlédl jsem i další aukční stránky (www.ikup.cz, www.ebum.cz atd.), ale v nich, alespoň zatím, grafice pšenka nekvete.

Nakonec jedno upozornění: na internetu nenajdete to, co tam nikdo neumístil, a jednu dobrou zprávu pro ty, kteří na internet nedosáhnou. Naše písemná aukce, pro-

provozovaná SSPE má pořád širší nabídku a příznivější ceny než ty na internetu a nám, kteří své autory dobře známe, pro rozhodnutí stačí přesný popis, když už nevidíme nabízený obrázek na monitoru.

Bylo by vhodné, aby i ostatní členové sdělili svoje zkušenosti s internetem.

Zdeněk Řehák

XXXII. KONGRES FISAE PEKING 2008

Hned po mém návratu z loňského pobytu v čínském Hangu jsme se dohodli spolu s Vladimírem Suchánkem a Jiřím Brázdou, že by nebylo špatné zúčastnit se kongresu FISAE v Pekingu. V létě jsme objednali letenky, v září vyřídili víza a 12. 10. 2008 už jsme seděli v boeingu směr Peking. Po devítihodinovém letu jsme se konečně ocitli v místě dění. Hned na letišti nás čekalo překvapení v podobě nové supermoderní letištní budovy ve tvaru rejnoka s rafinovaně řešeným osvětlením trojú-

Zleva: Martin Baeyens, Igor Piačka, Jiří Brázda, Natalija Černětsova, Martin Manojlín, Peter Ford, Vladimír Suchánek a Peter Lazarov

helníkovými průduchy ve střeše. Další překvapení již tak příjemné nebylo. Ztráta všech našich zavazadel. Po skoro hodinové jízdě taxíkem jsme dojeli do hotelu Media Center, kde měla probíhat registrace. A už jsme viděli první známé sběratele a umělce. Registrace bez problému. Jediný problém byl hotel, který jaksí zřejmě kvůli kongresu ztrojnásobil ceny. I proto většina účastníků kongresu bydlela v jiných hotelech

a někdy i hodně vzdálených. Ještě večer se vydáváme poprvé ochutnat čínskou kuchyni a čínské pivo.

14. října ráno se vydáváme do víru kongresu. Nekonečná jsou vítání se starými přáteli. Muzeum světového umění v Pekingu, kde se kongres odehrává, se otevírá přesně v 9.00 hodin. Je to velká budova s kruhovou dispozicí. Kolem celého obvodu je nainstalovaná kongresová výstava světového exlibris. Kromě této velkolepé výstavy jsou zde i jednotlivé výstavy pozvaných grafiků. Až zde na místě vidíme, že pozvaných bylo jen 10 umělců z celého světa (J. Brázda, V. Suchánek, M. Manojlín, M. R. Baeyens, H. Pektas, N. Černětsova, E. Bortnikov, I. Piačka, P. Lazarov a P. Ford) a nás může jen těšit, že zrovna my máme v této výstavě tak velký podíl. Zabíráme stoly a začíná několikadenní kolotoč prodeje, výměn, smlouvání a hlavně všudypřítomného fotografování. Také zjišťujeme, že nejsme na kongresu jako Češi sami. Setkáváme se s panem Jiřím Hruškou a Petrem Haimannem a posléze i s Pavlem Hlavatým a Ivou Tauferovou. Odpoledne probíhá vernisáž obou výstav a předání cen kongresové výstavy. Zde získal 3. cenu Jiří Brázda, čestná uznání získali Josef Dudek, Martin Manojlín a Vladimír Suchánek. Soutěže se zúčastnilo 1050 grafiků ze 42 zemí světa a na základě rozhodnutí jury bylo na výstavu vybráno 831 umělců vždy s jedním exlibris. Na kongresu byly vystaveny také výsledky 3. soutěže exlibris provedených technikou CGD, kterou pořádala FISAE. Do soutěže došlo 1045 prací od 425 umělců, z nichž asi polovina pochází z Turecka.

Druhý den jsme si zpestřili tím, že jsme se odebrali na českou ambasádu v Pekingu, kde jsme byli vlídně přijati panem dr. Greplem, českým velvyslancem, a pozváni na slavnostní oběd, kterého se za ambasádu zúčastnila i paní Grollová, velvyslancova 1. tajemnice. Příjemně jsme si popovídali a rádi ochutnali po prvních pokusech s čínskými jídly opět jídlo ryze české. Dostali jsme též spoustu dobrých rad a tipů, jak v Číně „přežít“. Na odpoledne jsme dostali k dispozici šoféra a diplomatické auto a tak jsme mohli vidět mnoho divů současné architektury během okružní jízdy – Ptačí hnízdo, plavecký stadion, velmi bizarní budovu CCTV – centrální čínské televize, budovu opery a mnohé další. Navečer nás čekal slavnostní banket pro 10 pozvaných umělců, kteří měli v rámci kongresu výstavu exlibris. Tento den byl programově velmi náročný, a proto jsme si den následující „odpočali“ jen kongresováním.

Hasip Pektas se zdraví s čínskými sběrateli

17. října byl na programu výlet na Čínskou zeď na úsek Mutianyu. Krásným zážitkem zde byla bouřlivá reakce čínských dětí ve školních teplákových soupravách s pionýrskými šátky na to, když z lanovky začali vystupovat dvoumetroví černoši z NBA. Škodou bylo, že na zeď bylo jen velmi málo času, takže jsme se po ní nemohli „rozeběhnout“ moc daleko. Po přesunu zpět do Media Center následovala závěrečná večeře. Poprask způsobil Hasip Pektas, který se dostavil v tradičním tureckém kroji. Stal se živým poutačem na další kongres v Istanbulu, kam přítomně srdečně pozval. My jsme si večerní program zpestřili účastí na přednášce českých architektů Bendových, která se konala na českém velvyslanectví. Dozvěděli jsme se mnoho o stavebním rozvoji, který je v Číně obrovský. Hlavně v Šanghaji, kam jsme odlétali hned druhý den. Tak se nám přednáška hodila i jako částečný „průvodce“ po tom, co je možno v Šanghaji vidět. Oficiálně exlibrisový program cesty tímto skončil. Nám se však podařilo i nadále pokračovat v exlibristickém duchu.

19. října jsme se zúčastnili ještě společně s Jevgenijem Bortnikovem vernisáže Bienále světového exlibris v exlibrisové galerii pana Wang Ronga. A právě pan Wang pro nás připravil v Šanghaji velmi zajímavý program a vzorně se o nás staral. Během čtyřdenního pobytu jsme viděli opravdu mnoho. Byli jsme na druhém největším mrakodrapu v Šanghaji Jin Mao (vyhlídka z 88. patra, což bylo 340m vysoko, byla oprava impozantní), dále jsme si prohlíželi dvacetimilionové noční město z TV Pearl Tower z výšky 263 metrů. Udělali jsme si výlet do Water village Zhou Zhuang, kde jsme mohli obdivovat tradiční klášter na vodě a takové čínské Benátky s jízdou na tradiční loďce za zpěvu starší venkovanky. Měli jsme též možnost vidět tradiční tržnici v jedné zapadlejší ulici. K jídlu zde bylo skoro vše – placky, mořské potvory, kachní ryby (opravdu měly zobáky), hadi, želvy atd. V Šanghaji jsme mohli pozorovat drastické rozdíly mezi starým a novým, mezi chudými a bohatými. Na jedné straně ulice moderní výstavba obehnaná ostnatým drátem a vstupem s vrátnicí a závorou a na straně druhé chudé nízké domky, které jsou otevřené do ulice. Obytná plocha je tak malá, že musí být část života obyvatel těchto domků přesunuta na ulici. Na ulici se suší prádlo, z ulice se dívají dovnitř na televizi, venku hrají společenské hry. Když už jsme poslední večer byli unaveni a těšili se na hotel, byli jsme omráčeni velmi nečekaným pozváním na slavnostní večeři do prvotřídní restaurace na lodi. Večeři uspořádal okruh lidí, kteří organizují Bienále svě-

Zhang Zhiyou, X6, 2006

tového exlibris v Šanghaji. Bylo to opravdu nečekané a pan Wang tento zlatý hřeb dne do poslední chvíle tajil.

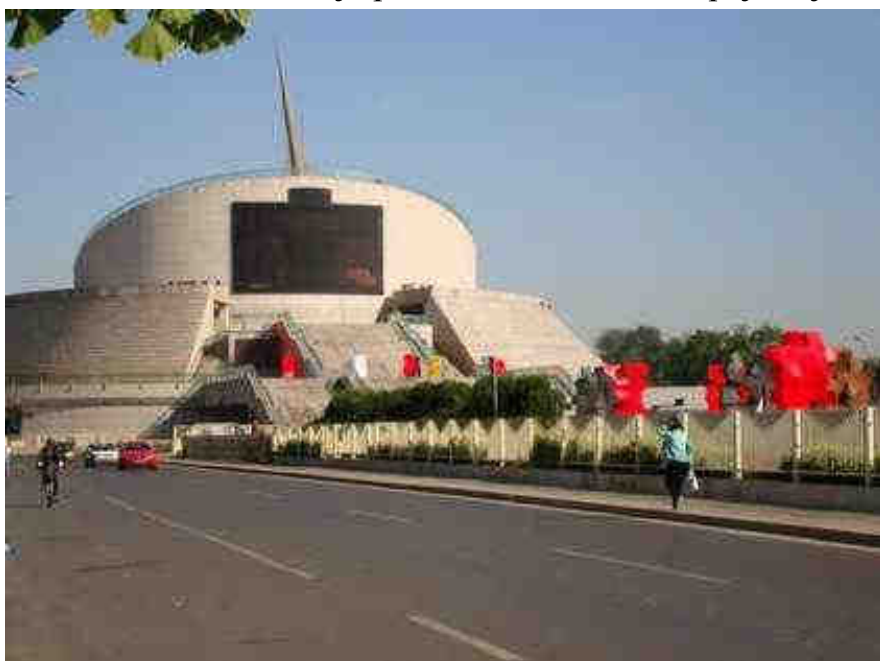
22. října jsme odlétali zpět do Pekingu. Měli jsme toho již tolik za sebou, ale zároveň nás ještě čekalo Zakázané město a další pamětihodnosti Pekingu. Poslední dny jsme již prožili poklidněji a úplně bez exlibris. A také se nám podařilo ochutnat pekingskou kachnu, která neměla chybu.

25. října jsme odlétali zpět plní dojmů a zážitků z Číny a už jsme přemýšleli, jak se za dva roky budeme chystat do Istanbulu na XXXIII. Kongres FISAE.

Martin Manojlín

SVĚTOVÝ KONGRES FISAE 2008 ČÍNA PEKING

Zní to jako běžný titulek, ale pro mne to představovalo nesmírně odvážné dobrodružství. Přestože moje představa o Číně není spojena jen se zatopeným políčkem,

World Art Museum, Peking

pod jehož hladinu hbité ruce domorodců zapichují v řádkách jednotlivé rostlinky rýže, neboť reklamní giga akce Beijing 2008 One world one dream byla přesvědčivou ukázkou schopností nové světové mocnosti v hávu moderní architektury s podporou miliardy a třemi sty miliony obyvatel, bylo rozhodnutí navštívit čínskou metropoli velkou jako celá Belgie

a s počtem lidí jako původní Československo se zcela nepodobným jazykem a nepochopitelným písmem, krokem do neznáma.

Už ze vzduchu vidíme pod sebou modré střechy výrobních hal provozů, závodů a továren. Bylo by určitě zajímavé jít tam na exkurzi a vidět jak to tam kmitá, když jsou čínských produktů plné hypermarkety a regály se nepřestávají vyprazdňovat a zaplňovat, tak aby všemi chtěný pan Zisk dosahoval pravidelně svého vyvrcholení.

První den v Číně byla vlastně jen jeho půlka, v informační kanceláři na letišti nám pronajali auto, které nás odvezlo do našeho dvouhvězdičkového hotelu, a teprve ex post jsme se dozvěděli, že zaplacená taxa byla na celý den použití auta s řidičem. Vybalili jsme věci a vyrazili po poledni hledat metro. Naše první setkání s Číňany bylo neuvěřitelně šťastné, protože po prvních nechápajících úsměvech jsme narazili na muže středního věku v obleku, vedoucího kolo, který nás ochotně - aniž jsem rozu-

měl já jeho čínštině a on mojí angličtině či češtině - doprovodil směrem k metru. V metru se na nás usmálo štěstí skvěle rozjařeným úsměvem – ujal se nás třicetiletý mladík s velmi dobrou angličtinou používající anglické jméno Sam, doprovodil nás až na místo konání kongresu, který se odehrával v suterénních prostorách moderního paláce World Art Museum. Tento mladý muž byl původně novinář v nějaké čínské provincii a v současné době učí angličtinu na univerzitě v Pekingu.

Věnoval nám v průběhu našeho pobytu tři dny svého volného času, takže jsme se s ním dostali do míst, která nebyla dostupná metrem, ale jen městskou autobusovou dopravou.

První den zakončily ceremonie spočívající v čínských a anglických projevech, jejichž pro nás pochopitelnou náplní bylo přivítání a ocenění výtvarníků, kterým organizátoři uspořádali výstavu. Z našich tam byli Jiří Brázda, Vladimír Suchánek a Martin Manojlín, ze Slováků Igor Piačka a Igor Cvacho. Spolu s dalšími evropskými vystavovateli byla jejich díla reprodukována v katalogu, který obdržel každý z účastníků. Kdo bude mít zájem, bude si ho moci prohlédnout v archivu SSPE, kam ho předám spolu s druhým katalogem vystavených evropských a především čínských exlibris, která byla zaslána do soutěže. Zlatou medaili získal Julian Jordanov, stříbrné Martin R. Baeyens a Wu Bin a bronzové Takeshi Katori, Jiří Brázda a Vladimír Zuev. Kromě toho byla udělena řada čestných uznání.

Druhý den odpoledne jsem se zúčastnil konference, jejímž závěrem bylo konstatování, že příští XXXIII. světový kongres bude ve dnech 25. až 29. srpna 2010 v Istanbulu. Organizátorem bude profesor istanbulské university Hasip Pektas, který se také stal pro období 2008 až 2010 prezidentem FISAE. XXXIV. kongres bude pak v srpnu 2012 v Naantali ve Finsku. Bylo uděleno osm čestných uznání FISAE (H. R. Scheffer z Rakouska, Liang Dong z Číny, O. Karanfílian z Bulharska, tři z Ruska: V. Vereščagin, J. Nozdrin, J. Borovický, V. Hamanaski z Japonska a S. Kulemešenkov z USA). Podle protokolu se kongresu zúčastnilo 260 Číňanů a 120 cizinců z 24 zemí.

Třetí den jsem věnoval celý výměně. Exlibris českých výtvarníků se líbila moc, což dokumentuje skutečnost, že jsem byl celý den v obležení především čínských výtvarníků, kteří si přišli vyměnit za své grafiky. Pokud má někdo ze členů spolku dostatečnou znalost a schopnost uspořádat výstavu čínských exlibris na internetu tak, aby si to všichni, kdo mají zájem, mohli prohlédnout, rád mu získané tisky k tomuto účelu poskytnu. Číňané sbírají exlibris poměrně krátkou dobu, nedá se hovořit o tra-

Xu Yingwu, XI, 2005

dici tak jako v případě České republiky, ale výtvarná stránka čínských exlibris určitě stojí za pozornost.

Poslední, čtvrtý den programu kongresu byla na programu návštěva Velké čínské zdi, následoval společný oběd o mnoha chodech a slavnostní večeře s krátkým kulturním programem a s projevy na rozloučenou v luxusním hotelu Media Center. Myslím, že účast na kongresu i návštěva čínských pamětihodností v následujících dnech stála za to.

Jiří Hruška

OHLÉDNUTÍ ZA CHRUDIMÍ 2008

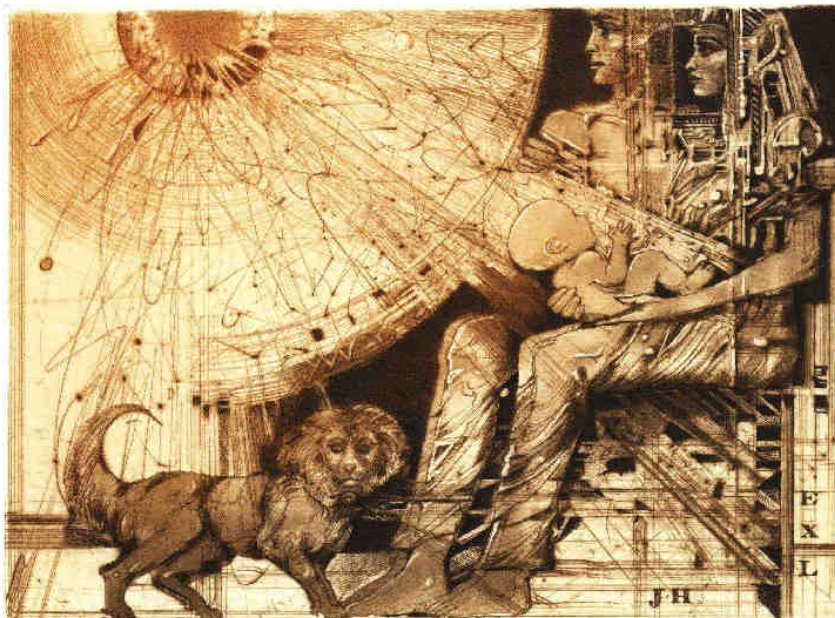
Chrudimský Sjezd je znám zejména tím, že se na něm vyskytuje největší počet autorů exlibris na jeden metr čtvereční sálu. Je to dáno nejen tím, že do tohoto malého, ale velmi kulturního města autoři a sběratelé rádi jezdí, ale také tím, že při sjezdu se koná významná výstava Trienále exlibris. Letos, kdy Spolek sběratelů a přátel exlibris dovrší devadesát let od svého založení, se Trienále exlibris konalo již podvanácté.

Jan Kavan, C3+C5, 2008

Udělal jsem mezi pardubickými kolegy sběrateli malý statistický průzkum, kolik exlibris vyměnili a co na sjezdu dělali, a když jsem výsledky tohoto východočeského vzorku vztáhl na celou republiku i přítomné přátele ze zahraničí, zjistil jsem, že přesně 4968 ± 44 ks exlibris změnilo své majitele. Každý sběratel objevil 1,76 nového a dobrého (pro něho nového) autora a koupil si od kolegů či autorů 1,28 exlibris či grafického listu. Ve spolkové aukci si nakoupil 1,54 grafiky a zakoupil si 0,97 grafik ze spolkových edic. Během soboty se alespoň 11,33 krát setkal s jemu milým kolegou, s kterým si potrásl rukou. Každý sběratel si pak domů přinesl 36,28 kusů nových grafik, kterými se bude těšit nejméně do vánoc. Bude je muset zařadit, doplnit si údaje o autorech a také se s nimi potěšit. Některé potěší jen jeho, ale některými on potěší svou rodinu nebo své přátele. Právě jste se seznámili s výsledky práce statistika, který statistiku ovládá jen na 33,66 %.

Tolik o výměně, ale součástí sjezdu jsou i výstavy, a ty byly v Chrudimi opravdu hojné. Samozřejmě číslem jedna bylo XII. Triennale ex libris. Výstava je vždy naplněna skvělými grafickými pracemi a také cennými informacemi pro sběratele. Tam uvidíme, co nám od kterého autora chybí, a stanovíme si cíl, co sehnat a koho oslovit. Ovšem nejcennější je výstava pro ty sběratele, kteří stále hledají další náměty, objevují technické finesy v grafických a také se rozhlížejí, zda se mezi vystavujícími autory rýsuje nějaký nový jeho „pan grafik“. To určitě splňuje Triennale i tím, že se tam přihlašují autoři dosud mezi sběrateli „nezavedení“ a zejména tím, že se snaží vychovávat „dorost“ a vystavuje a odměňuje kategorii vystavujících studentů.

Karel Demel, C2+C3+C5, 2007

Druhou výstavu připravili rovněž pracovníci Kabinetu exlibris PNP a v Nové výstavní síni vystavili všem sběratelům dobře známé a žádané grafické práce Blanky Votavové a účastníci sjezdu se mohli zúčastnit druhé vernisáže, kterou uvedl další „kmenový autor exlibris“ Jiří Bouda.

Třetí výstava, která byla v Chrudimi k vidění, byla výstava Současné evropské exlibris, kterou připravil Ing. M. Humplík. Výstava byla předtím už instalována v Praze v Hollaru a poté během sjezdu ve výstavní síni Vodních zdrojů Chrudim. Nádherná kolekce exlibris autorů z evropských zemí je další cennou informací pro naše sběratele i autory, aby viděli i to, co se děje za horami české kotliny.

A že se součástí sjezdu už pravidelně stávají aukce grafiky, jsme si také už rádi zvykli. Aukci plnou sběratelských pokladů jako vždy uspořádali matadoři těchto sběratelských aukcí Ing. M. Humplík a Ing. L. Rubáš.

A pak nastala neděle a nezaplňný autobus vyrazil na vlastivědný výlet do Litomyšle a Ústí nad Orlicí. Výborným průvodcem po historii i architektuře Litomyšle byl Mgr. Lubomír Netušil. Prošli jsme krásné historické náměstí, prohlédli si fresky podle Váchalových dřevorytů na domě nakladatelství Paseka, klášterní zahrady a zámek, který je památkou UNESCO. Zlatým hřebem návštěvy Litomyšle měla být prohlídka Portmonea – domu amatérského tiskaře a sběratele Josefa Portmana, jehož interiér mu malbami na omítku a vyřezávaným nábytkem vyzdobil Josef Váchal. Zde musím nasypat popel na svou hlavu a omluvit se. Nepodařilo se mi zajistit otevření Portmonea, kterému skončila prohlídková sezóna už posledním dnem září. Většina účastníků zájezdu byla však krásnou a kulturní Litomyšlí tak nadšena, že se tam urči-

tě vrátí, až na jaře Portmoneum otevrou. Za tyto návštěvníky mne snad litomyšlští konšelé pochválí.

Zájezd pak pokračoval do Ústí nad Orlicí, kde náš kolega Ing. J. Hartman s manželkou a s několika dalšími nadšenci provozují výstavní galerii Pod radnicí a tam jsme si rádi prohlédli dílo „našeho kmenového autora“, nedávno zesnulého Miroslava Houry. Známe jeho „chlapskou“ grafiku a myslím, že nejenom mne nejvíce zaujaly jeho obrazy a grafiky, které pokračují do jím vyřezaných rámců.

Spolu s davem ostatních sběratelů volám: „Sjezd v Chrudimi je mrtev, ať žije sjezd v Táboře!“

Zdeněk Řehák

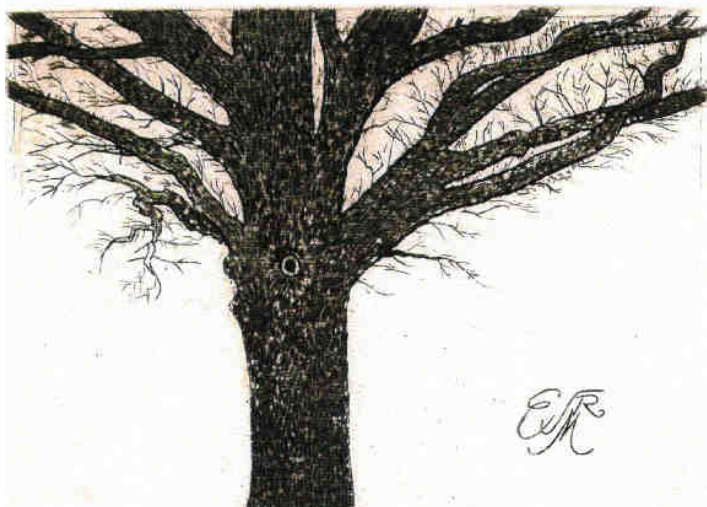
Ocenění autoři XII. Trienále exlibris Chrudim

Hlavní cena Martin Manojlín, cena za celoživotní dílo v oblasti exlibris Karel Demel, čestná uznání Bohdana Holubcová a Chrudoš Valoušek, cena SSPE Ladislav Rusek, čestné uznání Jan Kavan.

Výbor SSPE všem oceněným srdečně blahopřeje.

STROMY NA MOSTĚ

Již druhou výstavu ze své grafické sbírky připravila hradecká sběratelka exlibris paní Marie Rumlarová a nazvala ji Stromy. Výstava měla vernisáž 15. září 2008 v Galerii Na mostě v budově Farmaceutické fakulty v Hradci Králové a trvala do 24. října 2008.

Rudolf Mareček, C4

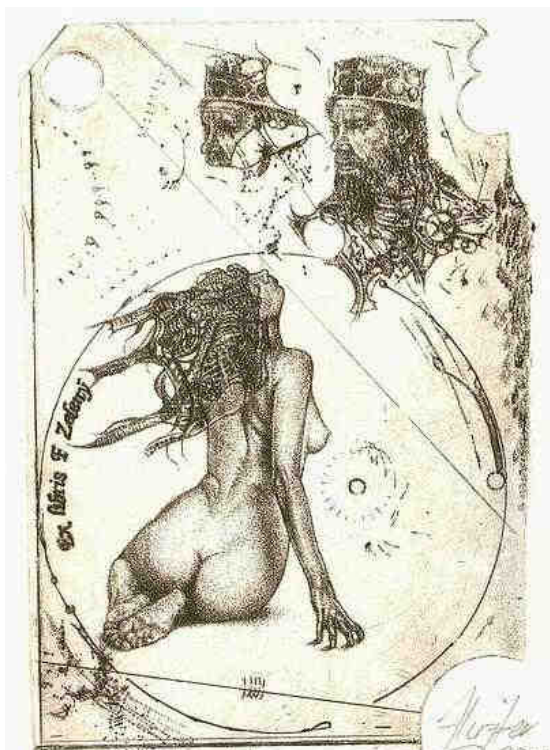
Výstava spojila výtvarné umění s literaturou i s historií, tak jak se to někdy daří v exlibris. Ovšem sběratelka musela pro takové spojení udělat hodně. Již několik let oslovuje grafiky a nabízí jim téma exlibris „strom“. Oslovuje ale i grafiky, kteří nejsou známí v okruhu sběratelů exlibris a tím rozšiřuje jak okruh autorů exlibris, tak znalosti kolegů sběratelů. Má ráda literaturu, historii a výtvarné umění, a to všechno se jí podařilo skloubit do koncepce výstavy. Jednotlivé pa-

nely výstavy byly totiž doplněny básněmi o stromech, byly citovány úvahy výtvarníků o stromech nebo byl dokonce i přetištěn výnos císařovny Marie Terezie, ve kterém ukládá poddaným povinnost pravidelně vysazovat stromy. Vznikl tak působivý celek, který nejen představil 372 výtvarných děl od 192 autorů, ale vyjádřil i lásku Marie Rumlarové k přírodě, poezii a výtvarnému umění.

Zdeněk Řehák

PŘESTAVUJEME NOVÉ AUTORY

Novým členem našeho spolku se v závěru tohoto roku stal **Günter Hujber**, narozený 20. 5. 1966 v Šumperku. Žije a tvoří v nedalekých Velkých Losinách. Vystudoval Strojní fakultu na Vysokém učení technickém v Brně, kde během studia započal se svými výtvarnými pokusy. Začínal olejomalbou na plátně, až se dopracoval k současné kombinaci olejomalby s kovovými fragmenty na dřevěných deskách. Bohatá fantazie autora se uplatňuje v surrealistickém zpracování

Günter Hujber, KT, 2008

Grafika tvoří výraznou část jeho umělecké tvorby. Převážně používá kombinovanou techniku. Námětem je často zobrazení ženského aktu v dynamickém pohybu v tanečních kreacích a při gymnastických cvičích a opět zpracování neskutečných snů autora. Náměty vždy překvapí svojí úderností a lehkým erotickým nábojem. Jeho práce právem zaujaly sběratele exlibris u nás i v zahraničí.

Autor píše rovněž básně, natáčí elektronickou hudbu a krátké surrealistické filmy, pořádá performance. Měli jsme možnost se s ním krátce seznámit na sjezdu v Chrudimi.

Autor píše rovněž básně, natáčí elektronickou hudbu a krátké surrealistické filmy, pořádá performance. Měli jsme možnost se s ním krátce seznámit na sjezdu v Chrudimi.

Lgh

TEXTOVÁ EXLIBRIS BOHDANY HOLUBCOVÉ

Na letošním XII.Trienále exlibris v Chrudimi udělila odborná porota čestné uznání Bohdaně Holubcové za sérii písmových linorytů. Na těchto exlibris mě zaujalo včlenění psaného, výtvarně pojatého textu. Námětem exlibris se stal sám text, který charakterizuje majitele exlibris.

Proto jsem se rozhodl dozvědět se autorce víc informací. První informace mi poskytl internet na adrese www.marienbad.com/keramika/Bohdana.html, kde nahledneme do ateliéru Bohdany Holubcové a také do dílny jejího manžela keramiky Pavla Holubce. Dočetl jsem se, že je narozena v roce 1944 v Plzni, že je absolventkou Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně a že se dále soukromě školila u akademického malíře Leonida Ochrymčuka a ve Výtvarném studiu mladých MPVU Brno.

Na uvedených stránkách je také několik jejích obrazů, které vytváří v jemné barevné kompozici s pevnými obrysy zobrazených objektů. Obrazy jsou inspirované přírodou, působením lidí v přírodě a cestami po světě.

V grafice vytváří tisky větších rozměrů, s kterými se pravidelně zúčastňuje výstavy Grafika roku. Používá techniku linorytu na velkých formátech a jsou to nejčastěji jakési ilustrační texty. Mimo linorytů vytváří také suché jehly se stejnými náměty, jaké najdeme na jejích obrazech. Grafické práce B. Holubcové byly již dvakrát oceněny na Rokycanském bienále grafiky.

Mám před sebou několik jejích exlibris, provedených linorytem v několika kusech, vytvářených pro radost členů rodiny a přátel. Hraje si s písmem, které se snaží zjednodušit až na hranici čitelnosti. Používá často jednoduché až symbolické zobrazení věcí a předmětů, které „obtéká“ textem. Její exlibris jsou vtipná a hravá. Dává do exlibris to, co nás sběratele láká – jakési tajemství. Exlibris zatím vytvořila jenom několik a myslím, že by byla škoda neobohatit naše sbírky o hravá písmenová exlibris Bohdany Holubcové.

Bohdana Holubcová, X3, 2007

Zdeněk Řehák

Adresa autorky: Bohdana Holubcová, Valy 4, 353 01 Mariánské Lázně

ODHALENÍ TVŮRCE EXLIBRIS MEZI SBĚRATELI

Sekce Spolku sběratelů a přátel exlibris v Hradci Králové po léta využívá pro svá měsíční setkávání dílnu reklamní firmy Mareček a Mareček. Jedním z majitelů firmy je i náš člen Rudolf Mareček, který patří k aktivním členům sekce. Je náruživým sběratelem, účastníkem sjezdů a dalších setkání členů SSPE. Mimo to je i členem předsednictva Unie výtvarných umělců, pobočky v Hradci Králové.

Rudolf Mareček se narodil 31. 7. 1942 v Hradci Králové. Je absolventem Střední školy obchodu a propagace v Turnově. Dnes je uznávaným výtvarníkem v reklamě i dobrým kaligrafem, plnicím zadání magistrátu, Univerzity Hradec Králové a dalších institucí. Vedle svojí profese se o víkendech věnuje uměleckému tisku. Jeho věhlas v této činnosti přesahuje hranice regionu.

ex libris
**Rudolf
Príbyš**

Rudolf Mareček, S1

Další, kaligrafické, vytvořil pro dr. Rudolfa Příbyše technikou sítotisku. Doufáme, že Ruda Mareček v této činnosti nepoleví, když vzbudil zasloužený zájem mezi hradeckými sběrateli, a že jeho práce se stanou dalšími exponáty každoroční přehlídky tvorby exlibris v Hradci Králové v Galerii na mostě.

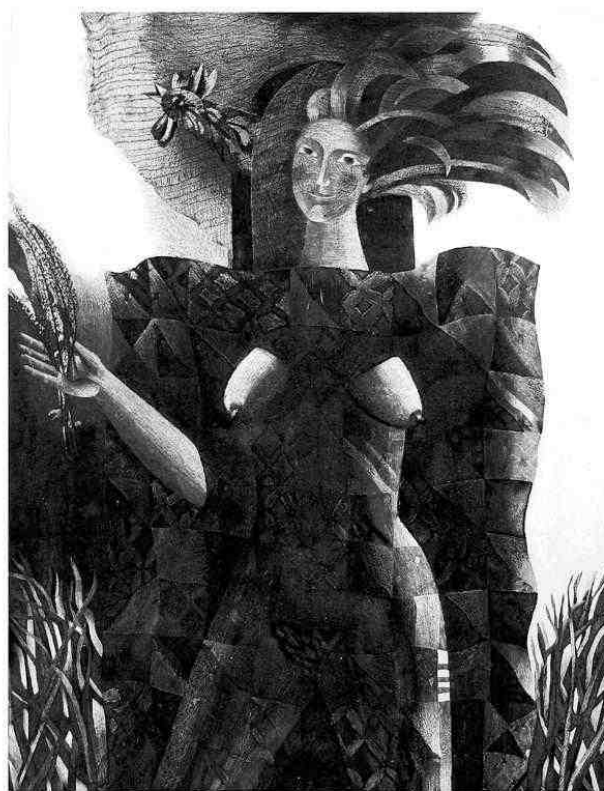
Ing. Jiří Soukup

RUSKÁ GRAFIKA KONCE 20. STOLETÍ

V galerii Univerzity Pardubice byla v době od 10. 9. do 6. 11. 2008 vystavena ruská grafika z konce 20. století ze sbírky našeho člena akademického malíře Gennadije Alexandrova.

Vystavovali autoři: Ivan Lukjanov, Margarita Smirnova, Vladimír Gribačov, Alexandr Novik, Vladimír Dolgušin, Vladimír Jegorov, Viktor Apuchtin, Igor Ancigin, Gennadij Alexandrov, Sergej Alexandrov, Jana Lisicina, Demjan Utěnkov, Olga Grečina, Maj Miturič, Vladimír Fufačov a Světlana Kuzmičova.

Vystavené grafiky, práce ruských umělců, vznikly v letech 1967-1995. Většinu grafik získal G. Alexandrov výměnou mezi autory při společné práci v grafických dílnách. Osm z vystavených grafik byly jeho práce.

Margita Smirnova, C4+C5, 1990

Blízko Moskvy byly dvě grafické dílny: SENŽ a Čeljusinskaja a G. Alexandrov měl jsem to štěstí, že mohl v 80. letech v obou dílnách pracovat, a seznámit se tak s desítkami zajímavých umělců. Na konci dvouměsíčního pobytu v těchto domech tvorby si výtvarníci často vyměňovali mezi sebou výsledky své práce. Tak se G. Alexandrov stal vlastníkem nevelké kolekce grafických listů, se kterou seznámil české milovníky grafiky.

Znovu si však musíme uvědomit, jak velikou roli hrají při seznamování českých sběratelů s grafickými pracemi zahraničních umělců exlibris. Grafika se všeobecně vystavuje zřídka a práce ruských výtvarníků jsou vystavovány zcela výjimečně. Exlibris tak často vyplňují tuto mezeru v poznávání alespoň u těch autorů, kteří se tvorbě exlibris věnují.

Lgh

FESTIVAL KOMORNÍ GRAFIKY V HOLLARU

XIV. festival komorní grafiky proběhl pražské Galerii HOLLAR od 22. 10. do 23. 11. 2008. Grafiky malých formátů jsou již tradičně oblíbené u sběratelů. Potvrdila to i tato výstava, která byla zahájena slavnostní vernisáží spojenou s udílením Cen za komorní grafiku 2008. Cenu SČUG HOLLAR obdržel Dušan Kállay, Cenu Nadace HOLLAR Miroslav Pošvic a Cenu SSPE Alena Antonová. Cena návštěvníků výstavy byla udělena dodatečně a obdržel ji Petr Melan. Vernisáž výstavy byla spojena s prezentací grafického alba na počest 90. výročí vzniku Československé republiky, které pod názvem Bez tlumočnicka vytvořilo dvanáct předních českých a slovenských umělců: J. Anderle, I. Benca, A. Born, J. Brázda, R. Brun, K. Demel, K. Felix, V. Gažovič, R. Jančovič, D. Kállay, O. Kulhánek a V. Suchánek. Předmluvu napsal Zdeněk Svěrák.

Je dobře, že i dnes, kdy jsou v oblibě u autorů spíše větší formáty grafických listů, kdy se hledají i různé nové kombinované techniky či techniky počítačové, jsou autoři, kteří tvoří v klasických technikách i v komorním duchu, do kterého mohou uložit více jakési důvěrnosti i osobního niterného vztahu k zobrazované skutečnosti.

Kromě již známých, oblíbených a již zavedených autorů drobné grafiky, např. A. Antonové, K. a D. Benešových, J. Boudy, V. Suchánka, J. Brázdy, H. Čápové, K. Demela, P. Melana, P. Sukdoláka aj. se lze zmínit např. o Jiřím Altmannovi, který nejen obohatil svou tvorbu o další exlibris, ale je jedním z těch, kteří mistrně ovládají techniku dřevořezu i co se týče písma. Dušan Kállay vystavil soubor svých posledních exlibris, technicky virtuózně provedených, jak dosvědčovala i jeho nedávná výstava v Poštovním muzeu. Mile překvapili dva noví členové SČUG HOLLAR. Miroslav Pošvic svými novátorskými litografiemi a Jitka Chřiřtofová hlubotiskovým zobrazením krajin. Alena Laufrová postoupila v námětech více k meditativní formě, Eva Vlasáková zase rozvířila svou pomyslnou paletu zářivými barvami. Takhle bychom mohli pokračovat u všech padesáti vystavujících, kteří svou expozicí připravili skutečný svátek všem milovníkům grafiky. Byla to krásná, našemu srdci blízká výstava.

Aleš Nevečeřal

IV. ROKYCANSKÉ BIENÁLE GRAFIKY

Bienále v Rokycanech má již tradici. To poslední, IV. se konalo od 11. 9 do 2. 11. 2008 opět v Muzeu Dr. Bohuslava Horáka. Stále rostoucí zájem grafiků z celého světa způsobil, že dva výstavní sály a přilehlé chodby byly zcela naplněny skvělými grafikami. Bienále jsou výborně organizována a pořadatelé společně se sponzory nešetří cenami. Tentokrát bylo uděleno celkem devět cen a deset čestných uznání. Hlavní cenu získala Alicja Bednarek z Polska. Z českých autorů byli oceněni: Eduard Milka, Ladislav Steiniger a Dobroslava Brodřáková-Urbanová. Další ceny putovaly na Slovensko (F. Blažo), do Švédska (E. Martén), do USA (K. A. Saleem), do Řecka (M. Zavitsanou) a do Bulharska (V. Lekov). Mezi vystavujícími byli rovněž naši členové M. Manojlín a B. Votavová. Porota s předsedkyní dr. Slavěnou Jandovou ze Západočeské univerzity v Plzni neměla lehkou práci, když vybírala oceněné autory z tak různorodé kolekce grafických technik a námětů. Až na výjimky byly do soutěže přihlášeny velice kvalitní práce. Výstava umožnila návštěvníkům trochu nahlédnout do zahraničí i „objevit“ české autory.

Lgh

VLADIMÍR TESAŘ ZEMŘEL

Vladimír Tesař, X3, 1995

12. října 2008 zemřel náš přední ilustrátor, grafik – člen Hollaru, malíř a scénograf, akad. arch., akad. malíř Vladimír Tesař.

Ještě na letošním XII. Trienále exlibris v Chrudimi vystavoval se svou ženou Hanou knižní značky. Ocenění svých osobitých exlibris, kterých vytvořil kolem 60 v technice linorytu a dřevorytu, získal v Chrudimi v letech 1996, 1999 a 2002, kdy představil soubor deseti kolorovaných linorytů.

Nebudu se zde zabývat rozborem díla V. Tesaře, zaslouží si samostatné, hlubší zpracování. Měla jsem to štěstí, že jsem patřila do okruhu přátel tohoto vzácného a zajímavého člověka a při návštěvách Prahy jsem Tesařovy navštěvovala. V. Tesař v posledních letech společnost lidí nevyhledával. Žil jakoby v zapomnění se svou ženou a synem v rodinném domku v Praze - Střížkově.

Nezapomenu na jeho ateliér v podkroví, kde jsme v zimě u krbu besedovali, v létě ve stínu stromů na zahrádce, někdy i na jeho chalupě na Pasekách, v kraji jeho

milované Vysočiny. Vždy se zajímal, co je nového na Moravě, znal se osobně s básníky Janem Skácelem, Oldřichem Mikuláškem, Ludvíkem Kunderou, sochařkou Sylvou Lacinovou a jinými. Vždy mi říkal, že by chtěl ještě ilustrovat Skácelova čtyřverší.

S ostychem jsem listovala stránkami jeho Deníku, v bílé kůži vázaném, který se stal pro mne knihou moudrosti. Začal jej psát a kreslit okolo svých padesátin v nemocnici na Bulovce, kde bojoval o svůj život. Slovem a kresbou zde odkrývá pohled do svého vnitřního světa, své úvahy o přátelství a o životě vůbec. Část textů vyšla v Lyře Pragensis v roce 1989 pod názvem Posbíráno z obrazu.

Pavel Sukdolák mi jednou při hovoru o výtvarnicích řekl, že nejvíce Bohem nadaný kreslíř je Vladimír Tesař. Od dětství rád kreslil, a jak napsal, kresba se stala jeho posedlostí a nejsamozřejmějším projevem života. Kreslil rád tužkou nebo tuší, k čemuž používal tenké bambusové tyčinky, které si seříznul.

„Na všechny otázky, které mi kladl život, odpovídám kresbami,“ píše v Deníku. Jsou zde zajímavé i jeho úvahy o čáře, s kterou se dá čarovat, milovat, hrozit, přemlouvat, násobit i sčítat, zraňovat i povzbuzovat, dá se za ní i skrývat, ale i budit hrůzu a nenávisť... „Boj se čáry, nemáš-li dost síly, trpělivosti a pokory!“

Své kreslířské umění zúročil zejména při ilustrování knih (asi 250 titulů). Od roku 1959–1989 každoročně získával ocenění Nejkrásnější kniha roku. V roce 1979 obdržel v Nice Stříbrného orla za ilustraci knihy F. Halase Naše paní Božena Němcová. Obrovský mezinárodní úspěch získal ilustracemi Goetheho Fausta. Smekli před ním v Anglii, v Německu i v Japonsku. Mezi jeho poslední ilustrátorské práce patří kniha veršů jeho životního přítele Ivana Diviše Moje oči musely vidět. Autor I. Diviš byl jimi nadšen. Málokdy tvoří dílo básnické a výtvarné takový celek. Ve své ilustrátorské práci byl velmi poctivý. Když ilustroval Babičku, strávil týdny v Ratibořicích. Vytvořil stovky kreseb a akvarelů. Zcela se ponořil do krajiny dětství Barunky Panklové.

Při své výtvarné práci potřeboval velké soustředění a naprostou koncentraci, a proto tvořil převážně v noci. To jej navštěvovali jeho lidé – nelidé, dřevění koníci, skřeti pohánění vrtulemi, plešouni se svíčkami a bubny – celý ten bizarní cirkusový labyrint světa. Jeho výtvořené nočních vizí nejsou líbivé, nutí k přemýšlení a mohou někdy i děsit. Jsou však pravdivě „tesařovské“.

Setkávání s V. Tesařem bylo zážitkem. Dovedl se krásně vyjadřovat, hovořit o umění i současném světě, k jehož vývoji byl dost skeptický. Své kresby a grafiky často rozdával svým přátelům, aby jim udělal radost. Pro sekci grafiky naší brněnské pobočky KPvU vytvořil ještě za totalitní doby grafiky na sjezd sekce. Za směšnou odměnu 30 Kčs za list, stanovenou Dílem, odmítl listy darovat.

V jeho domě jsem obdivovala i jeho krásné olejomalby – osobité, barevné, kde svět jeho fantazie je spojen s přírodou. Svými obrazy je zastoupen mimo jiné i v Národní galerii.

Vladimír Tesař měl velkou oporu ve své ženě Haně, nadané výtvarnici, které byl z počátku učitelem a rádcem. Pečovala o něj do konce života a bude se starat o jeho odkaz.

Dovolte mi, abych v tomto ročním období zakončila své vzpomínání na Vladimíra příslovečnou básní.

*Už zas je k podzimu
sirobou tlí list a květ
Jsem teď tvým terčem
a klidně budu stát
nechráněný – ochromený
krajino má – podzime.*

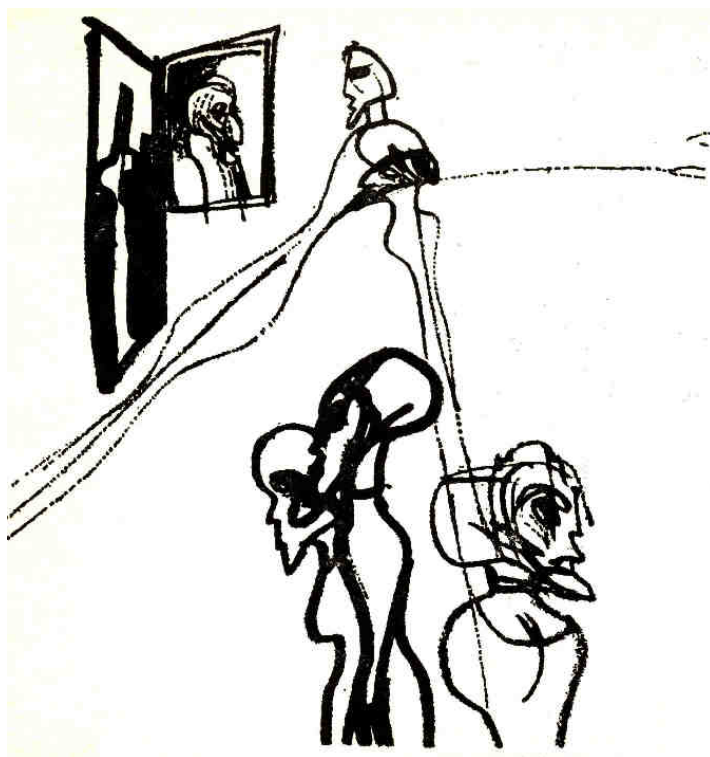
Jarmila Janků

Umělec, který čelil už pokolikáté fantómu smrti, byl v nastalém čase náhlé úzkosti přemožen. Nebyl jen přítelem výtvarníků z branže, ale i herců a literátů. Jako ilustrátor knih se zapsal nejvíce do povědomí veřejnosti. Jako autor obrazů, s jejichž reprodukcí váhal, zůstával utajen.

Vladimír Tesař se narodil 20. 10. 1924 v Praze. Otec mu umožnil vystudovat Státní grafickou školu v Praze, ačkoliv věděl, že ho čeká totální nasazení pro válečnou výrobu. Připraven Karlem Tondlem a Josefem Solarem byl přijat na Akademii výtvarných umění v Praze k Vladimíru Puklovi, u něhož absolvoval, a po studiu u Františka Tröstra na Akademii múzických umění v Praze k němu nastoupil jako asistent.

To už vyzkoušel suchou jehlu (Vykládací karty, Příběhy Dona Quijota) a měl za sebou výbojně prosvětlené Odpoledne z cyklu leptů Horizonty i vystoupení se skupinou M 57 po boku Františka Peterky, Ladislava Karouška a Jaroslava Šerých. Již jako člen Hollaru vystavil v divadle Rokoko Kresby z divadla a dřevořezy s evokací dešťů v cyklu Májové noci vedle linorytů, v nichž zachytil neduhy satanské doby, se kterou napříště spojil úmysl podrobovat z ní vanoucí dech trýzně soustavné diagnóze (veřejnost nepochopila, že se nejedná jen o nekonveční kresby).

Neodpouštěl těm, kteří jiným berou. Naivně důvěřoval žijícím básníkům, protože rozdávají; nepotěšil je, ani jejich editory s jejich kvapnými termíny, odmítaje úsloví „Musíme, musíš!“. Nakonec vyhověl.

Prostřednictvím Vladimíra Justla pronikl k dílu Vladimíra Holana, vždyť po takových verších od mládí dychtil, až se s nimi jeho jméno – v ideálním spojení, např. s typografií Oldřicha Hlavsy, natolik ztotožnilo, že nebylo titulu, jemuž by odolalo uznání ve světě. „Múza přichází ke svému vyvolenci,“ řekl – a tak zazněla tónina nejintimnější v Poémě konce Mariny Cvetajevové, vydané Lyrou Pragensis. Tesařovy takřka rýhované čáry perem, prodírající se rozlitou kapkou slzy v podobě kaligrafovaného novotvaru, proluly zejména do nekonečného deníku o absolutním sebezpytu – až výtvarníkům té doby zcela zpřeházely dosud platná kritéria.

Bylo-li také něco nového prosazeno, přihodilo se to jeho expresivním exlibris v linořezu (série z roku 1989 pro Jana Skácela, Milana Friedla a Františka Nového nebo v litografii pro královéhradeckou knihovnu a v razítku Emila Mináře).

Na čarovnou moc Tesařovy grafiky jsme si už přivykli, i na obrazce rozmývané tuše. Údiv nad jeho olejomalbou však předčil vše. Byla mu totiž něčím víc než otisk z ryté desky. Rodila se v mlčení o stavu duše, jako v obrazech Vyznání času a Rovnováha křídel. Nabývala na významu v otázce zasvěcenců, jsou-li preludy ještě lidskými bytostmi, či zda se převtělily v rej temných žvlů. Zvrat ve zpovědi nastal, až když prvně „uslyšel Světlo“. Vrátil se k námětu Ecce homo – v onom zlomovém prožívání duchovního usebrání, aby vznikl obraz Corpus delicti Gogotha. Aniž by zapomněl na triumf chváleného Goethova Fausta, před nímž se cítil najednou „malým“, vytvořil nové olejomalby, jež pocíťoval jako by se rodil Faust II (1988) a posílen sumou poznání o smyslu života a nevyhnutelnosti smrti vytvořil obrazové paneau Moje oči musely vidět s dedikací Ivanu Divišovi. Kdysi neuchopitelný názorově a jako člověk plný záhad prodléval na Vysočině v Pasekách v náručí Anděla přírody, dávaje přednost sépiovým malůvkám a akvarelu, kdy ještě nestonal; tam spatřil cestu k usmíření s Bohem.

Vladimír Tesař snad nikoho nezarmoutil. Učil konat dobro i tam, kde byl obklopen hluchotou společnosti, skrze krásné knihy, obrazy a volnou grafiku, v nichž vydal podobenství o vykoupení bolesti.

Miroslav Kudrna

ZEMŘELA LUDMILA JANDOVÁ

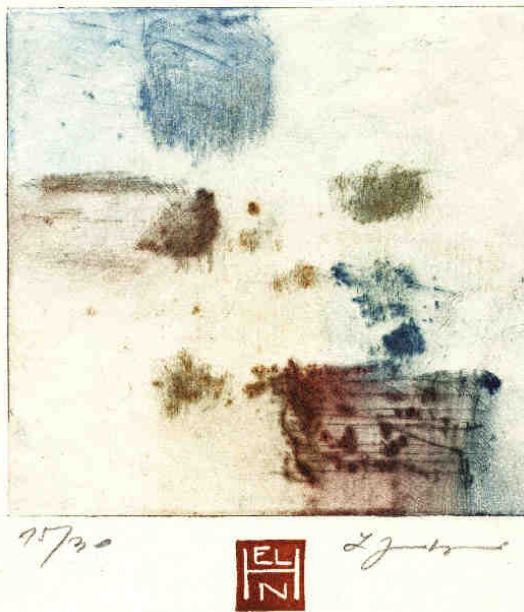
Jako koření té nejvzácnější chuti zdobí moji sbírku drobné grafické práce akademické malířky a grafičky Ludmily Jandové. Její novoročenky vytvořené technikou dřevorytu mají převážně betlémské náměty a vyzařuje z nich pokora a křesťanská láska.

Několik málo exlibris a volných listů vytvořených v technice hlubotisku, které vlastním, mají abstraktní náměty a působí na mne vysoce spirituálně. Pokládám je za pohledy do lidské duše.

Proto se mne dotkla zpráva, že dne 20. října 2008 ve věku sedmdesáti let opustila tento svět. Rozloučení se konalo v kostele Povýšení sv. Kříže v Litomyšli a mši celebroidal Mons. Karel Otčenášek arcibiskup.

Ludmila Jandová byla na Akademii výtvarných umění v Praze žačkou profesorů V. Silovského a V. Tittelbacha a jeho asistenta L. Čepeláka. Po absolvování čestného roku na Akademii, dvouletém působení jako asistentka profesora V. Tittelbacha a absolvování stipendiem podpořeného aspirantského studia se vrátila do svého rodiště Osíku u Litomyšle. Zde žila se svým manželem akademickým sochařem Františkem Jandou a vychovávali svoje dvě děti. Jejich syn Martin je uměleckým kovářem.

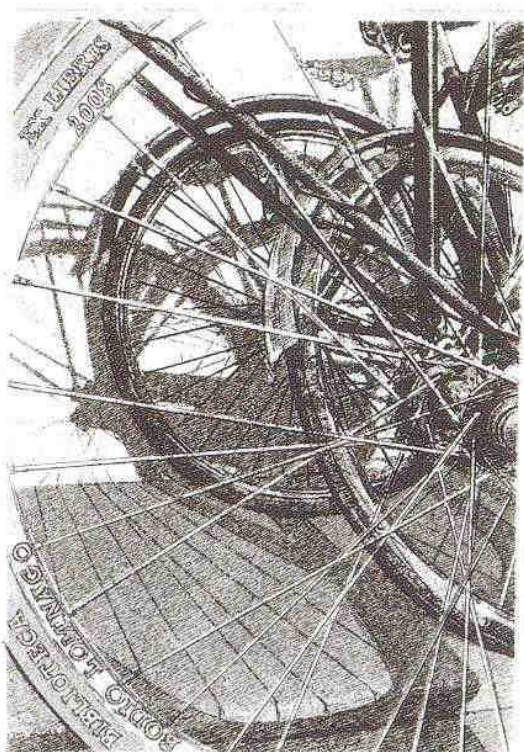
Po roce 1989 věnovala početný soubor svých děl – asi 120 pastelů a grafik Pastoračnímu středisku v Hradci Králové. Vidět je můžete na Velkém náměstí v Hradci Králové v Novém Adalbertinu. V roce 2002 ji papež Jan Pavel II. udělil odznak vznešeného kříže „pro ecclesia et pontifice“, zvláště zřízený k ocenění významných děl a za pozoruhodné snahy.

Ludmila Jandová, C4+X3, 1989

Zdeněk Řehák

ITALSKÝ „VELOCIPÉD“ NEBOLI „KOLO“

Erica Forneris, Oddech, C3

Koncem loňského roku vypsali pořadatelé z nevelkého italského městečka Bodio Lomnago z provincie Varese, (2000 obyvatel), již čtvrtý ročník exlibristické soutěže na námět „velocipéd“ (La Bicicletta) čili „bicykl“, neboli v češtině nejobvyklejší, „kolo“. Zmíněné městečko je sice málo známé, ale je významné svou exlibristickou činností. Ostatně žije v něm současný předseda italského spolku AIE Mauro Mainardi i známý sběratel Enzo Pellai. Námět připomíná bělehradskou soutěž z roku 2003, která sice měla jako téma v záhlaví SPORT, ale s hlavním zadáním „kolo“ (viz KZ 1/2004, s. 19). Vydaný katalog svědčí o tom, že si tento námět vzala většina účastníků k srdci především. Srbům soutěž obleslalo 135 výtvarníků, což byl úspěch. Italům však poslalo své výtvary 418 umělců! Číslo málo obvyklé. Nevadí, že 166 z nich pochází z Itálie. Jak jinak. Celkově však z 33 zemí!

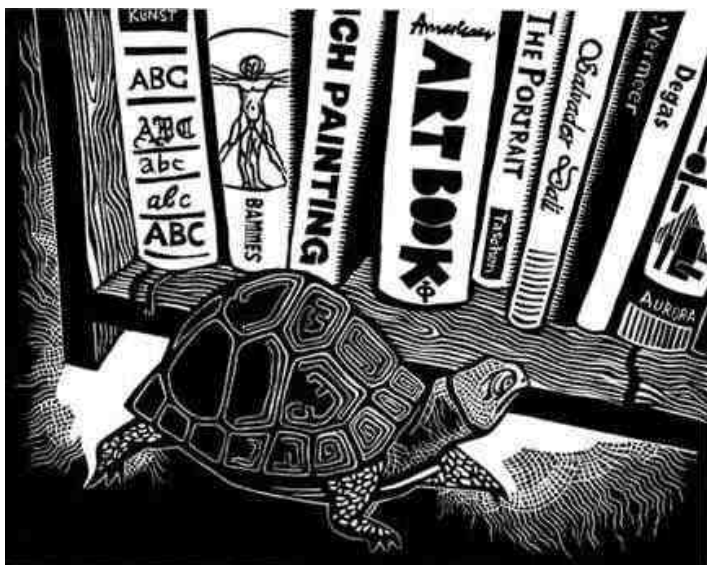
Po Italech se nejvíce umělců se svými exlibris přihlásilo z Argentiny (37), dále z Ruska (28), z Mexika a Polska (po 24), z Litvy (16) a z Bulharska (14). Od nás se zúčastnilo 10 výtvarníků, stejně jako z Německa a Rumunska. Byli to (podle abecedy): Gennadij Alexandrov, Boris Brankov, Pavel Hlavatý, Pavla Michálková, Jaroslav Minář, Jiří Neuwirt, Dominika Schönová, Eva Šlachtová, Milada Těhniková a Dušan Urbaník.

První cenu získal Ivo Mosele z Itálie, druhou Desislav Gečev z Bulharska, třetí Erica Forneris z Itálie. Uděleno bylo ještě jedenáct čtvrtých cen (tak psáno!). Mezi oceněnými není žádné jméno od nás. Protože Moseleho mezzotinta by v reprodukci nevyšla dobře, příkládáme jako ukázkou kombinovaný lept s akvatintou D. Gečeva a lept E. Fornerisové.

Jch

BULHARSKÁ LESSEDRA

Příští rok to bude již po osmé, co bude v Bulharsku uspořádána soutěž pojmenovaná Lessedra. Pořádá ji Bulhar Georgi Kolev a je zaměřená na (doslovně) drobný tisk, tedy i drobnou grafiku obecně, včetně exlibris. Zatím co u drtivé většiny soutěží si přečteme, že je účast v nich bezplatná, u Lessedry se za to chce nemalý peníz – 50 € nebo 80 \$! Odpovídají tomu ale ceny! První je 500 \$, druhá 200 \$ a třetí 100 \$, vlastně jako odměna za zakoupení prací. K tomu speciální ceny po 80 \$, včetně úhrady poplatku na další rok. A pro

Natalie Morozova, X3

jednoho mladého, nově se zjeví všiho autora, 300 \$. To obchodní pojetí akce trochu odrazuje, ale nakonec je to galerijní záležitost (Lessedra Gallery v Sofii) a přilákává zřejmě zájemce. Pan Kolev je skoupý na informace; nakonec jsem z něj vytáhl, že se letošního ročníku zúčastnilo 599 umělců z 66 zemí! Snad to není u tohoto posledního údaje pře-
klep. Od nás by měli být dva. Kdo jmenovitě jsem z pana Koleva nevydoloval. O jaká díla zasílaná do Lessedry jde se lze trochu dozvědět na jeho internetových stránkách. (Katalog je pochopitelně jen za peníze.) Jako ukázkou snad postačí představit linoryt z díla jedné účastnice, Natalie Morozové z Uzbekistánu.

Samozřejmě, jako u všech soutěží, podmínky překládáme do češtiny a posíláme našim výtvarníkům.

Kompletně v angličtině jsou i na adrese: <http://www.natur.cuni.cz/exlibris/>.

Jch

POZVÁNKA

Výbor SSPE srdečně zve všechny členy a jejich přátele
na přehlídku tvorby exlibris v Česku a na Slovensku za léta 2007 a 2008,
připravenou panem Zdeňkem Řehákem
a spojenou s promítáním více než 300 exlibris.

Tato veřejná přednáška se bude konat dne **29. ledna 2009** od 17 hod.
v přednáškovém sále hlavní budovy Národního muzea, Václavské nám. 68, Praha 1,
v přízemí budovy.

Pořadatelem je Knihovna Národního muzea, oddělení knižní kultury, zastoupená paní
Martinou Kvapilovou, a Spolek sběratelů a přátel exlibris.

Těšíme se, že rádi přijmete naše srdečné pozvání a přivedete s sebou rovněž další zá-
jemce o exlibris.

V Praze 31. 12. 2008

Výbor SSPE

